Bariery komunikacyjne

Barierami komunikacyjnymi określa się wszystkie czynniki, które w jakimś stopniu utrudniają zrozumienie przesyłanej informacji. Poprzez bariery komunikacyjne może dojść do niezrozumienia komunikatów przesyłanych od nadawcy do odbiorcy. Niektóre z barier stanowią zewnętrze czynniki, takie jak: głośna muzyka, hałas uliczny. Te jednak łatwo zauważyć i usunąć. Jednak istnieją jeszcze inne rodzaje barier. Są nimi bariery wewnętrzne wynikające ze stanów emocjonalnych, gniewu, złej interpretacji komunikatów. Mogą się pojawiać zarówno po stronie nadawcy jak i odbiorcy [Jasiukiewicz, dok. elektr.]. Poniżej przedstawię i omówię najważniejsze z barier wewnętrznych pojawiających się w komunikacji:

- Różnice kulturowe – zależą od naszej przeszłości. Klimat gdzie dorastaliśmy, gdzie obecnie żyjemy, stanowczo wpływa na nasz system poznawczy. Stąd mogą pojawić się różne interpretacje tego samego komunikatu, powodując nieświadomy chaos oraz niezrozumienie. Warto wspomnieć, że w różnych krajach obowiązywać mogą różne przepisy ruchu drogowego. W Anglii, Irlandii, na Cyprze, czy w Hong Kongu obowiązuje lewostronny ruch pojazdów. W większości krajów Europy, prawostronny. Powoduje to chaos i bariery komunikacyjne pomiędzy kierowcami [Wikipedia, dok. elektr.].
- Brak umiejętności decentralizacji – zrozumieć w pełni rozmówcę można jedynie dzięki przyjęciu jego perspektywy poznawania świata. Jeżeli ktoś skupia się wyłącznie na własnym punkcie widzenia to nie jest zdolny do przyjęcia innego punktu widzenia, a co za tym idzie, do poprawnego zrozumienia komunikatu.
- Utrudnienia percepcyjne – szybkość nadawania komunikatów, niewyraźna mowa, jąkanie się, powodują niezrozumienie przesyłanej informacji.
- Stereotypy – chętniej odbieramy informacje od osób o

wysokim statusie społecznym. Stają się one dla nas bardziej wiarygodne.
- Wybiórczość uwagi – opieranie się tylko na wybranych faktach zdarzenia, zamiast na całokształcie wypowiedzi, powoduje jej niezrozumienie.
- Samopoczucie – uwarunkowania psychologiczne w dużej mierze zależą od sposobu odbioru komunikatu [Jamrożek; Sobczak 1996].

Wymienione czynniki stanowią filtry, przez które przenika wypowiedź zanim zostanie odkodowana w umyśle odbiorcy. Każdy proces komunikacji ma indywidualną wartość znaczenia barier, gdyż uczestnicy komunikowania posiadają różne cechy osobowościowe. Inny ciekawy podział zaprezentował nam Marian Jasiukiewicz. Podzielił on bariery informacyjne na trzy duże grupy:

- Fizyczne – hałas, akustyka pomieszczenia, wadliwa aparatura nagłaśniająca lub jej brak, wada wymowy lub słuchu uczestników komunikacji, za niska lub za wysoka temperatura, złe usytuowanie uczestników komunikacji w przestrzeni.
- Psychologiczne – których istota opiera się w rezerwie, obojętności, niechęci (czasem wręcz we wrogości) do przedmiotu komunikacji lub nadawcy.
- Kulturowe – polegające na różnym znaczeniu komunikatów w różnych społecznościach. Mogą dotyczyć gestów, zapachów, dystansu między rozmówcami, czasu, celu rozmowy.

Wszystkie te podziały barier dają się zauważyć podczas komunikacji w ruchu drogowym oraz w życiu kierowców. Czytanie prasy obcojęzycznej, hałas uliczny, przemęczenie długą podróżą czy niezrozumienie gestów innych kierowców są tego najlepszym przykładem.

W rozdziale tym dokonałem przeglądu i wyjaśnienia podstawowych pojęć zawartych w temacie pracy. Zrobiłem to, gdyż uważam, że warunkiem zrozumienia tematu jest ich znajomość. Druga część

rozdziału zawiera omówienie znaczenia i miejsca informacji w procesie komunikowania kierowców. Omawiając model procesu komunikowania, formy komunikacji i bariery komunikacyjne, chciałem uzmysłowić rolę potrzeb informacyjnych kierowców, która będzie przedmiotem moich zainteresowań w następnym rozdziale. Będzie on w całości poświęcony tym problemom, a także analizie motoryzacji oraz sytuacji problemowych.

Bariery komunikacyjne bardzo często prowadzą do powstawania konfliktów pomiędzy uczestnikami ruchu drogowego. Niewłaściwe odczytanie intencji drugiego kierowcy może wywoływać zdenerwowanie, agresję oraz niebezpieczne zachowania na drodze. Szczególnie widoczne jest to podczas jazdy w dużych miastach, gdzie natężenie ruchu jest bardzo wysokie. Kierowcy znajdujący się pod wpływem stresu oraz pośpiechu częściej błędnie interpretują gesty i zachowania innych uczestników ruchu. W efekcie może dojść do wymuszania pierwszeństwa, gwałtownego hamowania czy używania sygnałów dźwiękowych w sposób agresywny.

Znaczącą rolę w procesie komunikowania odgrywa również doświadczenie uczestników ruchu drogowego. Kierowcy posiadający wieloletnią praktykę zazwyczaj szybciej i trafniej interpretują zachowania innych użytkowników dróg. Potrafią przewidywać potencjalne zagrożenia oraz właściwie reagować na nietypowe sytuacje. Inaczej wygląda sytuacja w przypadku osób początkujących, które często skupiają się wyłącznie na podstawowych czynnościach związanych z prowadzeniem pojazdu. Nadmiar bodźców oraz brak doświadczenia powodują trudności w prawidłowym odbiorze komunikatów płynących z otoczenia.

Warto również zwrócić uwagę na wpływ nowoczesnych technologii na występowanie barier komunikacyjnych. Z jednej strony rozwój systemów bezpieczeństwa oraz urządzeń wspomagających kierowców zwiększa skuteczność przekazywania informacji. Z drugiej jednak strony nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych może prowadzić do rozproszenia uwagi. Korzystanie z telefonu komórkowego podczas jazdy, obsługiwanie systemów

multimedialnych czy odczytywanie wiadomości tekstowych znacząco ogranicza zdolność odbierania komunikatów z otoczenia. Kierowca skupiony na ekranie urządzenia może nie zauważyć sygnałów świetlnych, znaków drogowych lub zachowań innych uczestników ruchu.

Istotnym problemem jest również przeciążenie informacyjne. Współczesny uczestnik ruchu drogowego odbiera ogromną ilość komunikatów jednocześnie. Znaki drogowe, reklamy, sygnalizacja świetlna, komunikaty głosowe z nawigacji oraz zachowania innych kierowców tworzą bardzo rozbudowany system informacji. Nadmiar bodźców może prowadzić do pomijania istotnych komunikatów lub błędnej ich interpretacji. Szczególnie niebezpieczne jest to w sytuacjach wymagających szybkiego podejmowania decyzji.

Bariery komunikacyjne występują także pomiędzy kierowcami a pieszymi. Pieszy często oczekuje od kierowcy określonego zachowania, opierając się na kontakcie wzrokowym lub gestach. Jeżeli jednak kierowca nie zauważy pieszego albo błędnie odczyta jego zamiary, może dojść do niebezpiecznej sytuacji. Podobne problemy pojawiają się również w relacjach pomiędzy kierowcami a rowerzystami czy użytkownikami hulajnóg elektrycznych. Różnice prędkości oraz odmienne sposoby poruszania się utrudniają skuteczne przekazywanie informacji.

Duże znaczenie dla ograniczenia barier komunikacyjnych ma kultura osobista uczestników ruchu drogowego. Uprzejmość, cierpliwość oraz przestrzeganie zasad współżycia społecznego wpływają na poprawę jakości komunikacji. Proste gesty, takie jak podziękowanie światłami awaryjnymi czy przepuszczenie innego pojazdu, ułatwiają wzajemne porozumiewanie się kierowców. Zachowania agresywne i lekceważące utrudniają natomiast prawidłowy przepływ informacji oraz zwiększają poziom napięcia na drodze.

Nie bez znaczenia pozostaje również stan psychofizyczny kierowców. Zmęczenie, niewyspanie czy długotrwały stres

obniżają zdolność koncentracji i pogarszają szybkość reakcji. Osoba przemęczona ma trudności z prawidłowym odbiorem komunikatów oraz podejmowaniem właściwych decyzji. W skrajnych przypadkach może dojść nawet do chwilowej utraty uwagi lub błędnej oceny sytuacji drogowej. Dlatego tak ważne jest przestrzeganie zasad bezpiecznej jazdy oraz regularny odpoczynek podczas długich podróży.

W komunikacji drogowej istotną funkcję pełnią także kampanie społeczne oraz działania edukacyjne. Ich celem jest zwiększanie świadomości uczestników ruchu drogowego na temat zagrożeń wynikających z niewłaściwej komunikacji. Kampanie dotyczące używania kierunkowskazów, zachowania odpowiedniej odległości czy ograniczenia korzystania z telefonów komórkowych mają wpływ na poprawę bezpieczeństwa na drogach. Dzięki nim uczestnicy ruchu stają się bardziej świadomi znaczenia prawidłowego przekazywania informacji.

Rozwój infrastruktury drogowej również przyczynia się do ograniczania barier komunikacyjnych. Nowoczesne oznakowanie poziome i pionowe, tablice elektroniczne oraz inteligentne systemy sterowania ruchem pozwalają na skuteczniejsze przekazywanie komunikatów kierowcom. W wielu miastach stosowane są systemy informujące o korkach, objazdach czy zagrożeniach pogodowych. Dzięki temu uczestnicy ruchu mogą szybciej reagować na zmieniające się warunki drogowe.

Problematyka barier komunikacyjnych ma bardzo szerokie znaczenie i dotyczy niemal wszystkich aspektów życia społecznego. W ruchu drogowym zagadnienie to nabiera jednak szczególnego znaczenia ze względu na bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo ludzi. Prawidłowe przekazywanie i odbieranie informacji pozwala ograniczyć liczbę wypadków oraz usprawnia funkcjonowanie całego systemu transportowego. Zrozumienie mechanizmów komunikacji oraz świadomość istniejących barier umożliwiają skuteczniejsze porozumiewanie się uczestników ruchu drogowego i poprawę jakości ich wzajemnych relacji.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę pisanie prac - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.